

ชื่อเรื่อง : พิษจากพืชกระท่อม
ผู้จัดทำ : นางสาววัลยา พุ่มต้นวงศ์/นางสาวธัญญาภัทร์ โทจำปา
กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
วันที่ : 22 มิถุนายน 2564

พิษจากพืชกระท่อม

พืชกระท่อม (Kratom) มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil. ในตำรายาไทย ใบกระท่อม มีสรรพคุณใช้ระงับอาการปวดท้อง แก้บิด แก้ท้องเสีย ระงับอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย เป็นต้น ปัจจุบันพืชกระท่อมยังมีการใช้แบบดั้งเดิมในชุมชนภาคใต้ของประเทศไทย โดยการเคี้ยวใบกระท่อมสด เมื่อเคี้ยวเพียง 2-3 ใบ ก็อาจส่งผลทำให้รู้สึกเมาได้ หรือนำไปแปรรูป เช่น ต้มน้ำดื่ม ตากแห้ง หรืออบเป็นผงเพื่อชงดื่ม เพื่อให้สามารถทำงานกลางแจ้งได้นานขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากในใบกระท่อมมีสารสำคัญหลัก คือ mitragynine ซึ่งออกฤทธิ์โดยการจับกับตัวรับโอปิออยด์ ส่งผลให้พืชกระท่อมมีฤทธิ์แก้ปวด รวมถึงฤทธิ์อื่น ๆ ที่คล้ายโอปิออยด์ เช่น ฤทธิ์ที่ทำให้รู้สึกเคลิ้มสุข เริ่มออกฤทธิ์ภายใน 30 นาที หลังจากรับประทาน ใบกระท่อม

การใช้พืชกระท่อมในทางที่ผิด ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พืชกระท่อมร่วมกับยาแผนปัจจุบัน จึงเกิดปัญหาการนำพืชกระท่อมไปใช้ในทางที่ผิดโดยนำน้ำต้มใบกระท่อมไปผสมกับยาแผนปัจจุบัน น้ำอัดลม เครื่องดื่มบำรุงกำลัง หรือสารอื่น เพื่อให้เกิดความมึนเมา คึกคะนอง สนุกสนาน ในกลุ่มเยาวชน ที่รู้จักกันในชื่อ “สี่คูณร้อย” จากปัญหาดังกล่าว จึงมีผู้ป่วยหลายรายเกิดภาวะพิษจากพืชกระท่อม (เช่น เกิดอาการใจสั่น สับสน กระสับกระส่าย ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ ความดันโลหิตสูง) รวมถึงภาวะพิษจากยาหรือสารอื่นที่ใช้ร่วมกัน ซึ่งการดูแลรักษาที่สำคัญ คือ การรักษาประคับประคองและการรักษาตามอาการ รวมถึงการติดตามอาการอย่างเหมาะสม ไม่มียาต้านพิษจำเพาะ ปัจจุบันพืชกระท่อมถูกถอดออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2564 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564

ที่มา: รุ่งเรือง ว. (2563). พิษวิทยาของพืชกระท่อม. วารสารเภสัชกรรมโรงพยาบาล, 30(2), 118-124.

